

Briefrapportage

Saricon B.V.

Aan: Port of Amsterdam t.a.v. B. Visser
Van: C.J.W. Prince
Datum: 22 september 2021
Betreft: Hoogtij Westzaan, kenmerk 21S109-BR-01

Inleiding

Saricon heeft in opdracht van Port of Amsterdam een briefrapportage ontplofbare oorlogsresten¹ opgesteld voor de projectlocatie (hierna: onderzoeksgebied) Hoogtij bij Westzaan aan het Noordzeekanaal. Deze briefrapportage is uitgevoerd in overeenstemming met de offerte met kenmerk 2021-S-120-AB-01 d.d. 17 juni 2021. Op 7 september 2021 heeft de opdrachtgever per e-mail opdracht verstrekt onder referentie: 00010909.

Deze briefrapportage is gebaseerd op de resultaten van recente vooronderzoeken die Saricon heeft uitgevoerd in de omgeving van het onderzoeksgebied. De conclusies van deze rapportages zijn in deze briefrapportage samengevat. Daarnaast heeft Saricon een aanvullende luchtfoto-interpretatie uitgevoerd voor het deel van het onderzoeksgebied dat nog niet is onderzocht in een eerder vooronderzoek.

¹ Per 1 januari 2021 is de benaming ontplofbare oorlogsresten in de plaats gekomen van Conventionele Explosieven.

Figuur 1. Het onderzoeksgebied op een hedendaagse luchtopname. Het Noordzeekanaal is na de Tweede Wereldoorlog verbreed, waardoor een groter deel van het onderzoeksgebied tegenwoordig uit water bestaat.

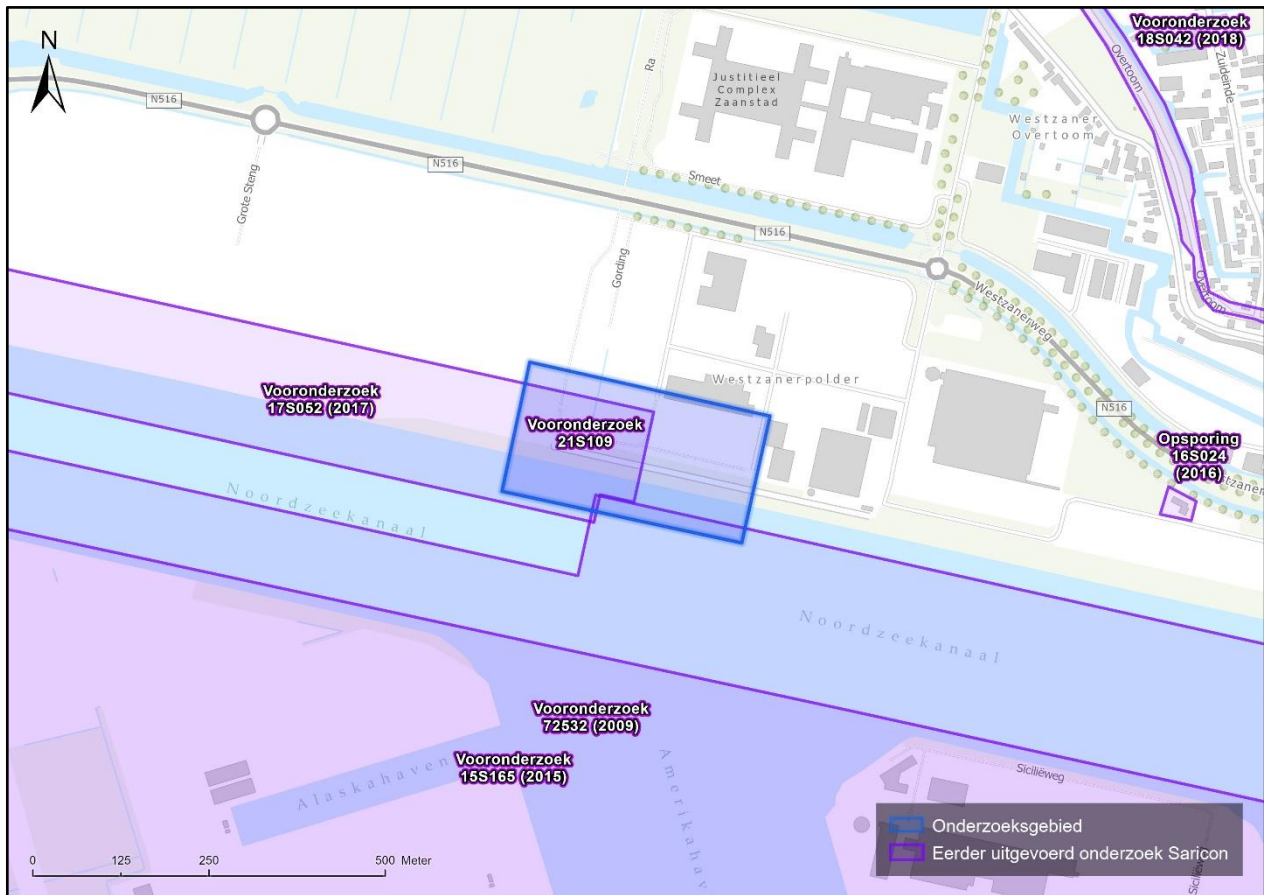
Figuur 2. Weergave van het onderzoeksgebied gedurende de Tweede Wereldoorlog. Het Noordzeekanaal was destijds smaller dan vandaag de dag. (Bron: Kadaster via topotijdreis.nl)

Eerdere onderzoeken

Ten behoeve van deze briefrapportage zijn de volgende vooronderzoeken van Saricon bestudeerd:

- Vooronderzoek Conventionele Explosieven project Noordelijke oever Noordzeekanaal te Westzaan, kenmerk 17S052-VO-02, d.d. 6 juli 2017;
- Vooronderzoek Conventionele Explosieven Dijk Overtoom Westzaan, kenmerk 18S042-VO-02, d.d. 6 juni 2018;

In beide vooronderzoeken was het onderzoeksgebied in zijn geheel onverdacht. In deze vooronderzoeken is overigens niet alleen gekeken binnen de grenzen van het onderzoeksgebied, maar zijn ook gebeurtenissen in de (wijde) omgeving meegenomen in de beoordeling. Aangezien het huidige onderzoeksgebied deels overlapt met het onderzoeksgebied uit 2017 (kenmerk 17S052), betekent dit dat alle relevante gebeurtenissen in feite al zijn beoordeeld.

Figuur 3. Eerder uitgevoerde onderzoeken door Saricon. Het vooronderzoek met kenmerk 17S052 overlapt deels met het huidige onderzoeksgebied.

Belangrijkste resultaten eerdere vooronderzoeken

In de vooronderzoeken 17S052 en 18S042 zijn meerdere geallieerde luchtaanvallen beoordeeld die in de (wijde) omgeving van het onderzoeksgebied hebben plaatsgevonden. Uit deze analyses is gebleken dat er geen aanleiding was om hiervoor verdachte gebieden aan te merken. Na het bestuderen van deze onderzoeken blijkt dat deze conclusie kan worden doorgetrokken naar het deel van het onderzoeksgebied dat eerder nog niet was onderzocht.

Na het raadplegen van de hierboven genoemde onderzoeken blijkt verder dat er in het huidige onderzoeksgebied:

- Geen stellingen hebben gestaan.
- Geen grondgevechten hebben plaatsgevonden
- In de periode 1971-2021 geen meldingen van munitievondsten zijn gedaan door de Explosieven Opruimingsdienst Defensie (EODD).
- Geen mijnevelden aanwezig waren.
- Geen militaire vliegtuigen zijn neergestort.

Aanvullende luchtfoto-interpretatie

Saricon heeft verder een aanvullende luchtfoto-interpretatie uitgevoerd voor het huidige onderzoeksgebied. Op deze luchtfoto's zijn geen sporen van luchtaanvallen (zoals kraters), stellingen of andere oorlogshandelingen zichtbaar. Zie de onderstaande figuren.

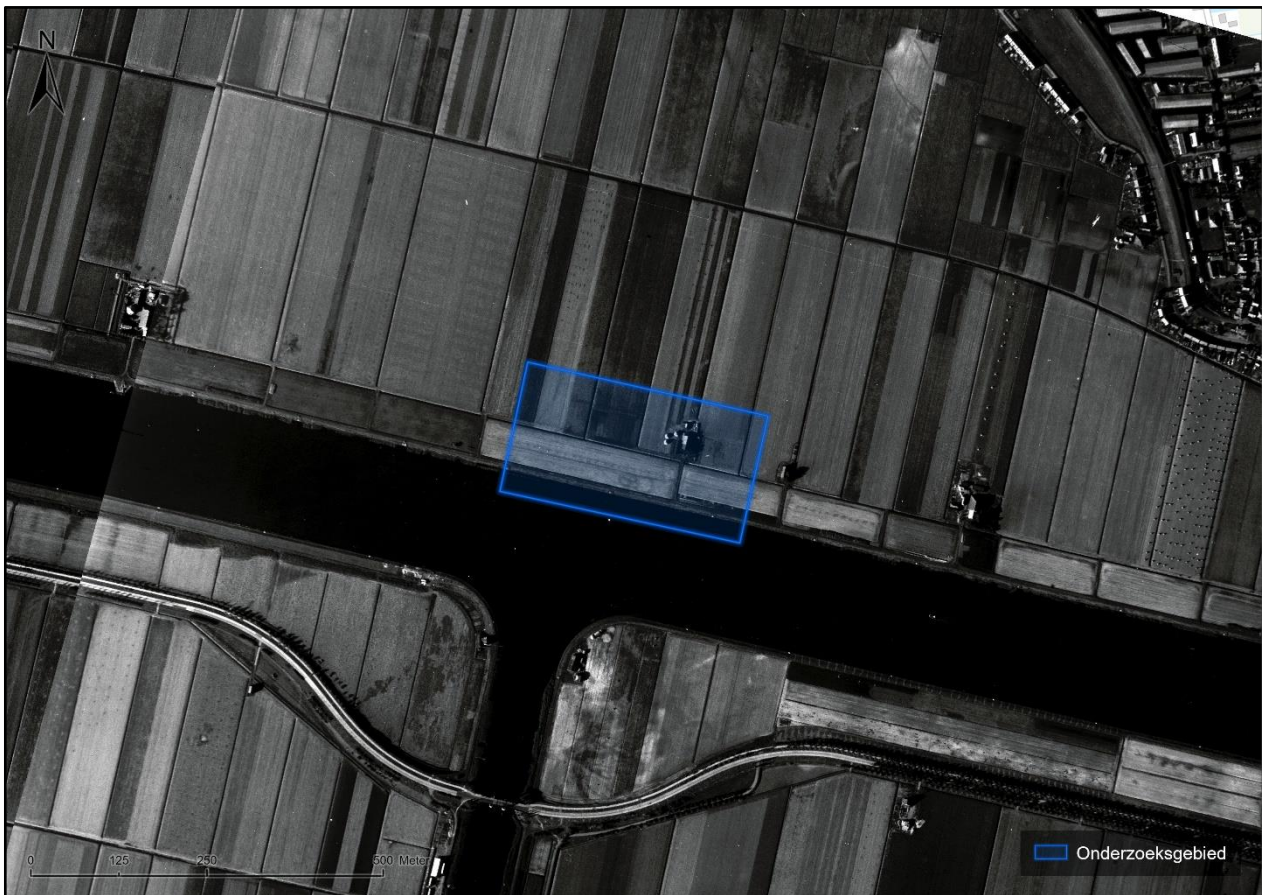
Figuur 4. Het onderzoeksgebied op een luchtfoto van 30 juni 1940. In en rondom het onderzoeksgebied zijn geen sporen zichtbaar van oorlogshandelingen.

Figuur 5. Ook op een luchtfoto van 29 oktober 1940 zijn geen bijzonderheden te zien.

Figuur 6. Ook deze winterse foto van 27 februari 1942 bevat geen aanwijzingen van oorlogsschade of stellingen binnen het onderzoeksgebied.

Figuur 7. Op deze scherpe luchtfoto van 12 september 1944 zijn ook geen oorlogsgerelateerde zaken zichtbaar binnen het onderzoeksgebied.

Figuur 8. Ook op een luchtfoto van 13 april 1945, een kleine maand voor de bevrijding, ligt het onderzoeksgebied er nog altijd onaangetaast bij.

Leemten in kennis

Ten aanzien van het onderzoeksgebied is sprake van enkele zogenaamde 'leemten in kennis'. Deze zijn onder meer voortgekomen uit het ontbreken van historisch bronnenmateriaal, beperkingen aan de mogelijkheden van luchtfoto-interpretatie en het niet achterhalen van concrete locaties van gebeurtenissen of objecten. Hieronder worden de belangrijkste leemten in kennis opgesomd.

- Een smalle strook van het onderzoeksgebied lag tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Noordzeekanaal. Dit vormt een handicap bij de luchtfoto-interpretatie, omdat eventuele inslagen in het water niet waarneembaar zijn op luchtfoto's. Ook bestaat de mogelijkheid dat er binnen het onderzoeksgebied munitie in het Noordzeekanaal is gedumpt, zonder dat deze informatie in archieven is opgetekend;
- Informatie over munitieruimingen in de periode 1940-1970 is veelal niet bewaard gebleven, niet gearchiveerd dan wel niet centraal gedocumenteerd, waardoor er over deze periode geen volledig overzicht is te geven.

Advies

Na bestudering van eerdere onderzoeken van Saricon en de aanvullende luchtfoto-interpretatie, blijkt dat het huidige onderzoeksgebied in zijn geheel onverdacht is. Dit betekent dat de voorgenomen werkzaamheden binnen het onderzoeksgebied op reguliere wijze uitgevoerd kunnen worden.

Mochten bij werkzaamheden in het onderzoeksgebied toch onvoorzien ontplofbare oorlogsresten worden aangetroffen dan is het zaak dat een procedure in werking wordt gesteld om het risico tot een minimum te beperken. De politie moet worden gewaarschuwd, die de EOD van een eventuele vondst in kennis zal stellen. Het protocol voor een spontane vondst is in bijlage 1 weergegeven.

NB: Het is niet gezegd dat in het huidige onderzoeksgebied met zekerheid geen ontplofbare oorlogsresten aanwezig zijn. De uitkomsten van eerdere vooronderzoeken, waarop de bevindingen van deze briefrapportage zijn gebaseerd, moeten worden beschouwd als waarschijnlijkheidsuitspraken. Deze zijn gedaan op basis van uitgebreid historisch bronnenonderzoek, een kritische beoordeling van deze bronnen en expertinschattingen. Alle methoden in de betreffende onderzoeken zijn naar inschatting van de opstellers consistent toegepast; conclusies zijn herleidbaar en reproduceerbaar.

Opgesteld door:

C.J.W. Prince
Historisch onderzoeker

Goedgekeurd door:

J.T.A.C. Huijbers
Manager

Bijlage 1: Protocol Spontane Vondst Ontploffbare Oorlogsresten

Ondanks het uitvoeren vooronderzoeken op basis van historisch feitenmateriaal, het maken van risicoanalyses en het uitvoeren van fysieke opsporing van ontplofbare oorlogsresten, kan nooit 100 %-garantie worden gegeven dat deze niet meer in de ondergrond aanwezig zijn.

De kans bestaat daarom dat er bij (graaf)werkzaamheden spontaan ontplofbare oorlogsresten worden aangetroffen. In dat geval dienen de hieronder weergegeven stappen te worden gevolgd.

De hulpverleningsdiensten onder leiding van het bevoegd gezag openbare orde en veiligheid zijn verantwoordelijk voor de maatregelen en afhandeling na het spontaan aantreffen van ontplofbare oorlogsresten.

